

ГРОДЗЕНСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ГАЗЕТА КАЛЕКТЫВУ ГРОДЗЕНСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА
УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ Я. КУПАЛЫ

№ 10 (238) 4 лістапада 1996 года, панядзелак

24 лістапада - рэспубліканскі рэферэндум З ВЕРАЙ І НАДЗЕЯЙ

“Рэферэндуму быць!” - менавіта так запісана ў рэзалюцыі Усебеларускага народнага сходу. Удакладнена і дата яго правядзення: 24 лістапада - як вынік кампраміснага рашэння Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Разам з іншымі дэлегатамі Усебеларускага народнага сходу прагаласаваў за гэту рэзалюцыю 20 кастрычніка і прадстаўнік нашага працоўнага калектыву - рэктар універсітэта Л.М. Ківач. Адрозніжжы ж пасля вяртання са сталіцы, падчас чарговага пасяджэння рэктарата, Леанід Мікалаевіч адказаў на шматлікія пытанні, якія адрасаваліся яму калегамі. Хоць часу было небагата, патрабавалі абмеркавання надзённага пытання ўніверсітэцкага жыцця, ён падрабязна і дэталёва спыніўся на асобных момантах прайшоўшага вялікага сходу, прааналізаваў падзеі ў зале, размовы ў кулуарах, падзяліўся думкамі пра атмасферу і

настрой, што гаспадарылі там. Як адзначыў Л.М. Ківач, гродзенская дэлегацыя вярталася дамоў з верай і надзеяй на пазітыўныя змены ў нашай краіне. Бо, бяспрэчна, у эканоміцы рэспублікі адбываюцца працэсы стабілізацыі. Марудна, але ўсё ж падымаецца яна з развалу, а гэта дае падставу меркаваць пра пазітыўныя працэсы і ў сацыяльна-палітычным жыцці краіны.

У гутарцы з карэспандэнтам газеты Л.М. Ківач дадаў яшчэ, што наш універсітэт павінен забяспечыць работу пяці выбарчых участкаў, дзе адначасова з давыбарамі ў мясцовыя і Вярхоўны Савет рэспублікі будзе праводзіцца галасаванне па пытаннях рэферэндуму. Вядзецца падрыхтоўчая работа з тым, каб кожны гродзенец з замацаваных за універсітэтам выбарчых участкаў 24 лістапада меў магчымасць прыняць удзел у рэспубліканскім рэферэндуме.

С. МУРЫНА.

17 лістапада - Міжнародны дзень студэнтаў

Усіх студэнтаў і студэнтак нашага універсітэта - не толькі сённяшніх, але і ўчарашніх, і тых, хто праз гады сталасці не страціў запалу маладосці, аптымізму і радасці жыцця, вінішваем з надыходзячым святам - самым экстравагантным і арыгінальным -

ДНЁМ СТУДЭНТАЎ!

Жадаем сённяшнім уладальнікам студэнцкіх білетаў, каб за час знаходжання ў нашай Alma Mater шэрае рэчыва іх разумных галоў пакінула светлы след у навуцы, паспрыяла яе далейшаму росквіту, а ўсё, аб чым пакуль толькі марыцца, стала явай у агляднай будучыні. Няхай у гэты святочны дзень кожнаму з вас адкрыецца сонечны прамень радасці і ўдачы, які будзе суправаджаць вас па ўсім шляху непаўторнага студэнцкага жыцця, у непрагляднай цемры сесійнага напружання і бязмежжы бытавых праблем. Няхай студэнцкія гады, нягледзячы на шматлікія хваляванні і цяжкасці, застаюцца на ўсё жыццё маляўнічай плямай, таямнічым вастраўком вашай памяці. Бо яны - найлепшая пара маладосці нашай.

Усім былым студэнтам жадаем радасных успамінаў аб сваім студэнцтве, найлепшага настрою незалежна ад шэрані будзённых спраў. Адчуіце сябе ў гэты дзень маладымі!

Прафкам студэнтаў.

Табе, студэнт!

ТЫ МОЖАШ СТАЦЬ ІМЯНЫМ СТЫПЕНДЫТАМ...

Згодна Палажэння аб імянных стыпендыях для студэнтаў вышэйшых і сярэдніх спецыяльных навучальных устаноў і размеркавання іх Міністэрствам адукацыі і навукі, кожны студэнт нашага універсітэта, які выдатна вучыцца і актыўна ўдзелнічае ў грамадскім жыцці, практычна, мае шанц стаць імянным стыпендыятам. Вось і па выніках летняй экзаменацыйнай сесіі універсітэт вылучыць лепшых з лепшых на атрыманне двух імянных стыпендыяў імя Ф. Скарыны, па адной стыпендыі - імя Я. Купа-

лы, імя Я. Коласа, імя М. Багдановіча, імя Я. Карскага, імя П. Броўкі, імя К. Крапівы.

За выдатную паспяховасць на працягу ўсёй вучобы ў вуну, асаблівыя поспехі ў навукова-даследчай і творчай працы і прыкладныя паводзіны Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь устаноўлена 45 стыпендыяў ў памеры чатырох мінімальнага заробатных плат. Для студэнтаў нашага універсітэта размеркавана адна стыпендыя Прэзідэнта.

А АЛЯКСЕЙ МАЦЭВІЛА ЎЖО СТАЎ ІМ!

Ён, студэнт 3 групы 3 курса факультэта замежных моваў з 1 верасня будзе атрымліваць імянную стыпендыю імя Я. Карскага.

Аб іншых студэнтах-пачасліўцах, што стануць уладальнікамі імянных стыпендыяў, газета “Гродзенскі універсітэт” паведаміць у наступных нумарах.

Н. КАРПОВІЧ,

метадыст навучальнага аддзела.

ВІНШАВАЛЬНАЯ

ПАШТОЎКА

З ПАСПЯХОВАЙ АБОРОНАЙ
КАНДЫДАЦКАЙ ДЫСЕРТАЦЫІ ШЧЫРА
ВІНШУЕ СВАЙГО КАЛЕГУ -
КАЗІМІРА ФРАНЦАВІЧА ЗНОСКА
КАЛЕКТЫЎ КАФЕДРЫ ЛАЗЕРНАЙ
ФІЗІКІ І СПЕКТРАСКАПІ ФІЗІКА-
ТЭХНІЧНАГА ФАКУЛЬТЭТА

САВЕТ УНІВЕРСІТЭТА ПАСТАНАВІЎ...

Падтрымаць хаданіцтва факультэта гісторыі і культуры аб прадстаўленні *Сяргея Аляксандравіча Габрусевіча*, прафесара кафедры беларускай культуры, да дзяржаўнай узнагароды - медаля Францыска Скарыны.

Падтрымаць хаданіцтва факультэта фізічнай культуры аб прадстаўленні загадчыка кафедры фізічнага выхавання, кандыдата педагагічных навук, дацэнта, заслужанага трэнера раёна, трэнера зборнай каманды Рэспублікі Беларусь па рэкарымскай барацьбе *Вячаслава Аляксандравіча Максімовіча* да дзяржаўнай узнагароды - медаля "За працоўныя заслугі".

НАРАДА НАВУКОЎЦАЎ

На чарговым пасяджэнні навукова-тэхнічнага савета універсітэта і кіраўнікоў фінансаваных дзяржбюджэтных навукова-даследчых тэм, што адбылося ў пачатку кастрычніка, абмяркоўваліся пытанні павышэння эфектыўнасці выкарыстання дзяржаўных сродкаў, якія выдзяляюцца на канкрэтныя навуковыя даследаванні.

Старшыня навукова-тэхнічнага савета універсітэта, прарэктар па навуцы С.А. Маскевіч, у прыватнасці, праінфармаваў прысутных аб выніках праверкі выкарыстання сродкаў, выдаткаваных на развіццё навукі, у сістэме Міністэрства адукацыі і навукі. Калегія Міністэрства на падставе выноў камісіі, якая ажыццяўляла праверку і рыхтавала даведку, звяртае ўвагу на некаторыя недахопы і пралікі ў гэтай справе, дае слушныя прапановы, як павысіць эфектыўнасць і якасць навукова-даследчых спраў. Дарэчы, наш універсітэт у дзевяці Міністэрства не згадваецца.

С.А. Маскевіч - член савета па навукова-тэхнічнай палітыцы пры Камітэце па навуцы і тэхналогіях Міністэрства адукацыі і навукі. І на гэтым пасяджэнні, выступаючы перад калегамі, ён знаёміў навукоўцаў універсітэта з канцэпцыяй фармавання дзяржаўных навукова-тэхнічных праграм на перспектыву, з плагам работы савета па навукова-тэхнічнай палітыцы пры Камітэце па навуцы і тэхналогіях, з некаторымі нарматыўнымі дакументамі прагнозамі.

С. ІВАНОВА.

СТВОРАНЫ НОВЫЯ КАФЕДРЫ

Атрымана згода Міністэрства адукацыі і навукі рэспублікі на стварэнне новых кафедраў на факультэце псіхалогіі і педагагікі. Такім чынам, пачатак кастрычніка можна лічыць часам нараджэння кафедраў беларускай і рускай моў і метадык іх выкладання ў пачатковай школе. Шляхам вылучэння з кафедраў педагагікі і псіхалогіі пачатковай школы вылучаны таксама дзве новыя кафедры: педагагікі і метадыкі пачатковага навучання; псіхалогіі пачатковай школы. Абавязкі па закладанню новымі кафедрамі дабраныя на конкурсе ўскладзены на кандыдата філалагічных навук С.Я. Кострыцу (кафедра беларускай і рускай моў і метадык іх выкладання ў пачатковай школе) і кандыдата педагагічных навук В.П. Шчарбініну (кафедра педагагікі і метадыкі пачатковага навучання).

На пасадку загадчыка кафедры псіхалогіі пачатковай школы назначаны кандыдат філалагічных навук, дацэнт П.Р. Галуза.

ФОРУМ САБРАЎ МАЛАДЫХ

У канцы верасня ў нашай сталіцы, у канцэртнай зале "Мінск", адбыўся Першы форум моладзі Беларусі. Яго ўдзельнікамі былі прадстаўнікі з усіх куткоў нашай рэспублікі ад розных маладзёжных арганізацый і аб'яднанняў. Гродзенскую вобласць прадстаўлялі 80 дэлегатаў, у іх ліку 22 - з Гродна, 6 чалавек - прадстаўнікі нашанага універсітэта.

У рабоце форуму прымаў удзел Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.Р. Лукашэнка, на сустрэчу з моладзю прыйшлі прадстаўнікі міністэрстваў і іншых дзяржаўных структур. Удзельнікі форуму маглі задаць ім любое пытанне і атрымаць на яго вычарпальны адказ.

Перад удзельнікамі форуму выступілі артысты беларускай эстрады.

А. ГРЫНЬ,
удзельнік форуму.

ПРЫМАЙЦЕ ВІНШАВАННІ, ЮБІЛЯРЫ!

Сёлетні лістанад будзе шчодрым па юбілеі. Нагадваем, што Вашых калег і таварышаў Вы можаце павіншаваць у наступныя дні:

МЫШКЕВІЧА Уладзіміра Уладзіміравіча, старшага выкладчыка кафедры фізічнага выхавання - 2 лістапада;

ГАРБАЧОВА Віталія Паўлавіча, старшага выкладчыка кафедры дзяржаўнага, працоўнага і сельскагаспадарчага права - 12 лістапада;

ШЧАЛБАНІНУ Галіну Мікалаеўну, старшага выкладчыка кафедры філасофіі - 15 лістапада;

ЧАРТКО Валянціну Васільеўну, загадчыцу кабінета гуманітарнага факультэта - 17 лістапада;

КРЭНЯ Івана Платонавіча, дэкана факультэта гісторыі і культуры - 25 лістапада;

МАЦВЕЕНКУ Валянціну Фёдаруўну, старшага выкладчыка кафедры замежных моваў - 26 лістапада.

Несумненна, юбілярам у іх дзень будучы выказаны самыя цёплыя словы віншаванняў і найлепшых пажаданняў, іх сэрцы сагрэюць сціплыя восеньскія кветкі ад калег, сяброў, родных і блізкіх людзей.

Рэдакцыя газеты "Гродзенскі універсітэт" таксама шчыра далучаецца да віншаванняў і зьбіць усім лістападаўскім юбілярам добрага здароўя на доўгія гады, плённай працы, бадзёрага настрою і радасці ў душы!

Конференции будущего года

Ежегодно проводятся в нашем университете международные и республиканские научно-технические мероприятия: конференции, чтения, школы-семинары (как за счет бюджетных, так и за счет спонсорских средств). И, несмотря на трудности с бюджетным финансированием этих мероприятий, количество проводимых факультетами и кафедрами научных конференций увеличивается.

Так, если в 1995 году было проведено 10 конференций, в текущем году также 10 конференций, то на 1997 год заявлено в "План научно-технических мероприятий Министерства образования и науки" - 14 конференций, а именно:

"Адам Міцкевіч і асветная культура (да 200-годдзя з дня нараджэння)" - май.

"Новые технологии подготовки и творческого саморазвития учителя в системе непрерывного педагогического образования" - март.

"Правовая реформа в РБ: опыт, проблемы, перспективы" - апрель.

"Актуальные проблемы истории Беларуси XIX-XX вв. в исследованиях белорусских и зарубежных историков" - ноябрь.

"Западный регион Беларуси: прошлое и настоящее" - апрель.

"Другія рэспубліканскія Купалаўскія чытанні" - ноябрь.

"3-я Международная конференция по лазерной физике и спектроскопии" - июль.

"Проблемы выкладання літаратуры ў вучылішчы і школе" - март.

"Проблемы совершенствования компьютерной подготовки в университете на факультетах специального профиля" - май.

"Преимущество в обучении иностранным языкам в условиях взаимодействия культур" - май.

4-я Республиканская школа-семинар "Физика и компьютер" - ноябрь.

5-я Республиканская конференция студентов и аспирантов по физике конденсированных сред - апрель.

2-я научно-практическая конференция "Проблемы физической культуры населения в условиях неблагоприятных факторов окружающей среды" - сентябрь.

"Узаемадзеянне літаратур і сусветным літаратурным працэсам" - апрель.

Предполагается издание сборников материалов или тезисов конференций.

Л. СИДОРСКАЯ,
инженер научного отдела.

ІВАНУ ПЛАТОНАВІЧУ КРЭНЮ - 60 ГАДОЎ

25 лістапада спаўняецца 60 гадоў з дня нараджэння аднаго са старэйшых супрацоўнікаў універсітэта, дэкана факультэта гісторыі і культуры, загадчыка кафедры гісторыі Беларусі прафесара **КРЭНЯ Івана Платонавіча**.

Жыццёвы і творчы шлях юбіляра тыповы і характэрны для многіх прадстаўнікоў заходнебеларускай інтэлігенцыі. Выхадзец з сялянскай сям'і, ураджэнец вёскі Кузьявічы Баранавіцкага раёна Брэсцкай вобласці, ён, як і многія сялянскія дзеці ў той час, пасля заканчэння Гарадзішчанскай сярэдняй школы ў 1954 годзе паехаў у горад, каб атрымаць вышэйшую адукацыю. Шчасце спрыяла яму, ён стаў студэнтам гістарычнага факультэта Гродзенскага дзяржаўнага педагагічнага інстытута імя Янкі Купалы. Як і ў школе, так і ў студэнцкія гады, юнак настойліва авалодваў ведамі, займаўся навукова-даследчай працай, якая прадвызначыла яго далейшы лёс. Пасля заканчэння інстытута ў 1959 годзе, нягледзячы на маладыя гады, ён быў накіраваны на пасаду дырэктара Праважскай васьмігадовай школы Радунскага раёна. Працавітасць, настойлівасць, абаяльнасць выдзялялі маладога дырэктара сярод сваіх калег, і яму ў хуткім часе было прапанавана ўзначаліць сярэдняю школу ў Паляцкішках, а яшчэ праз некаторы час і шматлікія калектывы Воранаўскай школы-інтэрната. Нягледзячы на тое, што Крэнь Іван Платонавіч ужо даўно не працуе у Воранаўскім раёне, там добра памятаюць стараннага, абаяльнага дырэктара, аднаго з лепшых прамоўцаў на ўсіх раённых нарадах.

Працуючы ў школе, малады дырэктар не траціў марна часу і працягваў удасканалваць сваю адукацыю, вучыўся завочна ў аспірантуры пры Беларускім дзяржаўным універсітэце, пісаў кандыдацкую дысертацыю. У 1967 годзе ён быў запрошаны на працу ў Гродзенскі дзяржаўны педагагічны інстытут імя Янкі Купалы. Спачатку працаваў старшым выкладчыкам кафедры гісторыі СССР і БССР, а пасля пяць гадоў - сакратаром парткама інстытута. Пасля абароны кандыдацкай дысертацыі з 1982 года працаваў дацэнтам кафедры гісторыі СССР нашага універсітэта. У 1988 годзе І.П. Крэнь быў запрошаны на

працу ў апарат Гродзенскага абкама КПБ, працаваў намеснікам загадчыка Дома палітасветы, рэктарам Вячэрняга універсітэта марксізму-ленінізму Гродзенскіх гаркама і абкама КПБ. Працуючы ў абкаме, І.П. Крэнь не парываў сувязі з універсітэтам, па сумяшчальніцтву працаваў дацэнтам кафедры гісторыі СССР. У жніўні 1990 года ён быў запрошаны на пасаду загадчыка кафедры гісторыі Беларусі, а ў чэрвені 1995 абраны дэканам факультэта гісторыі і культуры.

За высокія дасягненні ў навуковай і навукова-педагагічнай працы, вялікі ўклад у падрыхтоўку высокакваліфікаваных педагагічных кадраў І.П. Крэню ў 1972 годзе было прысвоена ганаровае званне - "Выдатнік народнай асветы БССР". Ён неаднаразова ўзнагароджваўся Ганаровымі граматамі Міністэрства асветы і Міністэрства вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай адукацыі БССР. У 1988 годзе калегі віншавалі яго з уручэннем знака "За поспехі ў працы". У снежні 1991 года яму прысвоена званне прафесара.

Івана Платонавіча Крэня ведаюць ва ўніверсітэце, горадзе, вобласці і рэспубліцы як вядомага даследчыка гісторыі Беларусі і Гродзеншчыны. Ім апублікавана больш 130 навуковых работ, у тым ліку 14 кніг і манаграфій. Ён - аўтар і навуковы кансультант "Энцыклапедыі Гісторыі Беларусі".

Прафесар Крэнь І.П. не толькі вядомы даследчык, але і таленавіты арганізатар гістарычнай навукі. За апошнія гады ён арганізаваў і правёў шэраг навуковых краязнаўчых канферэнцый у гарадах і раёнах вобласці: ў Воранаве, Смаргоні, Ашмянах, Ваўкавыску, Шчучыне. Матэрыялы 3-х канферэнцый пад яго рэдакцыяй ужо ўбачылі свет, астатнія знаходзяцца ў друку.

Іван Платонавіч Крэнь прымаў дзейны ўдзел у арганізацыі і правядзенні міжнародных канферэнцый, Рэспубліканскай краязнаўчай канферэнцыі, Усебеларускага кангрэсу гісторыкаў, з'яўляўся членам рэдакцыйных калегій многіх рэспубліканскіх выданняў, у тым ліку "Беларускага гістарычнага часопісу". Пад яго кіраўніцтвам былі створаны і плённа працавалі аўтарскія калектывы па гісторыі гарадоў Гродна, Шчучына, Іўя, курса лекцый па гісторыі Беларусі для гістарычных факультэтаў вуні рэспублікі. На працягу апошніх гадоў прафесар Крэнь І.П. кіруе шэрагам аўтарскіх калектываў па напісанню гісторыка-дакументальных хронік "Памяць" гарадоў і раёнаў Гродзенс-

кай вобласці, з'яўляецца членам абласной і намеснікам старшын Гродзенскай гарадской камісіі па іх напісанню.

Надаючы вялікае значэнне падрыхтоўцы навуковай змены для кафедры і факультэта, прафесар Крэнь І.П. аднавіў дзейнасць гісторыка-краязнаўчага гуртка, які стварыў і доўгі час кіраваў прафесар Я.Н. Мараш, кіруе аспірантамі, выхаванцамі гэтага гуртка.

Івана Платонавіча Крэня ведаюць у вобласці і рэспубліцы таксама як актыўнага грамадскага дзеяча. Ён з'яўляецца членам тапанімічнай камісіі пры Прэзідыуме Вярхоўнага Савета рэспублікі і Гродзенскага гарсавета, членам Прэзідыума асацыяцыі гісторыкаў Беларусі, членам Прэзідыума і старшынёй гістарычнай секцыі пры Прэзідыуме Гродзенскага абласнога таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры, членам Рэспубліканскага савета таварыства аховы помнікаў гісторыі і культуры, членам Прэзідыума гарадскога і абласнога праўленняў таварыства "Веды", старшынёй шэрагу абласных грамадскіх арганізацый і рухаў.

Крэнь І.П. вылучае сярод іншых перш за ўсё працавітасць, настойлівасць у дасягненні пастаўленых мэтаў, цярплівасць і дружалюбныя адносіны да сваіх калег, падначаленых, абаяльнасць, высокая эрудыцыя і вялікія арганізатарскія здольнасці. Гэта і садейнічала таму, што ён па праву стаў лідэрам кафедры і факультэта. Усе, хто калі-небудзь працаваў ці працуе з І.П. Крэнем, ведаюць яго як шчырага чалавека, гатовага заўсёды аказаць падтрымку і дапамогу. І ў сямейных адносінах ён з'яўляецца прыкладам для маладых.

Калегі па кафедры, усе выкладчыкі факультэта, студэнты і вучэбна-дапаможны персанал факультэта гісторыі і культуры шчыра віншуюць юбіляра з днём нараджэння і ад усяго сэрца жадаюць яму здароўя, сямейнага шчасця, творчых поспехаў у працы.

Па даручэнні калектыва
факультэта
І. КОЎКЕЛЬ, прафесар
кафедры гісторыі Беларусі.

“Нам не хапае нацыянальнай самасвядомасці...”

“Дзённікі” Максіма Танка... Яны патрапілі да мяне не скажыце каб выпадкова ці неўспадзеўкі. Цягам апошніх, чытач ведае, надзвычайна цяжкіх і накутных для паэта гадоў, займаючыся даследзінамі яго творчага даробку, літаратуры былой Заходняй Беларусі, пашасціла так ці інакш кантактаваць, страцацца з ім, мець размовы адносна многіх балючых праблем нашай мінуўшчыны і дзённашняга дня. Тады ж з ласкавай згоды гаспадара была магчымасць знаёміцца з некаторымі матэрыяламі і дакументамі яго багатага сямейнага архіва - рэдкімі на цяпер публікацыямі і фотаздымкамі заходнебеларускага перыяду (што мяне асабліва цікавіла), ненадрукаванымі і па сёння, тоўнымі гаркоты, тугі і болю, а гаксама шчырай пашаны і замілавання да асобы народнага паэта лістамі Ларысы Геніюш і інш. Тым жа часам упершыню давялося неспадзявана ўвідавочыць, патрымаць у руках і нават пагартыць колькі невялікіх сшыткаў з яго дзённікавымі нататкамі, якія ён веў, як выявілася пазней, пачынаючы з далёкага 1941 года.

І вось перада мною 860 старонак машынапісу, падрыхтаванага і выверанага, а таксама ашчадна спакаванага самім М. Танкам перад тым, як ажалобіць нас мінулагоднім жніўнем назавясёднім адыходам у вечніну. Паэт мог надрукаваць ці пачаць друкаваць іх яшчэ пры жыцці (каштоўнасць запісаў - надзвычайная), але ў адрозненне ад некаторых сваіх калег па пяру палічыў этычным, каб з дзённікавымі нататкамі шырокі чытач пазнаёміўся па яго смерці. І гэта пры ўсім тым, што няма ў іх аніякай

інтымнай галізны, гэтаксама як і акцэнтацыі пэўных момантаў узаемадачыненняў пісьменнікаў, у тым ліку і тых, што яшчэ жывуць сярод нас, і г.д.

Калі знаёмішся з “Дзённікамі” М. Танка, адразу кідаецца ў вочы іх традыцыйнасць для паэта, характэрная “танкаўскасць”. Яны - непасрэдна працяг вядомых “Лісткаў календара”, нататак, якія веў малады творца ва ўмовах заходнебеларускага падполля 30-х гадоў. Чытаючы тымчасовыя і дадзеныя запісы, складваецца ўражанне, што перад табою своеасаблівы, незвычайна багаты на падзеі і факты летапіс ягоных жыцця і творчых пошукаў. У ім не стае занатоўкавіха за адзін 1940 год, калі М. Танк адольваў няпростую навуку сужыцця ў

новых грамадска-палітычных умовах і варунках, непасрэдна сутыкнуўшыся з тым, чаму раённей аніак не даваў веры. Паэт веў іх нават тады, калі лютаваў агонь вайны, у небяспечных для такога занятку паслейшыя часіны, калі даверлівае ўвасабленне патаемных думак і пачуццяў на паперы, фіксацыя суб’ект - суб’ектных адносін маглі закончыцца вядомымі драматычнымі, а то і трагічнымі наступкамі.

“Дзённікі” М. Танка каштоўныя тым, што падкрэслена аб’ектывізавана люструюць час і падзеі нядаўняга мінулага, 40-х - сярэдзіны 90-х гадоў, поўняцца складанай амальгамай душэўных перажыццяў, грамадзянскіх клопатаў і турбот выдатнага нацыянальнага паэта. У іх - эмпірычныя веды і элементы апрыйёрнага ўспрыняцця рэчаіснасці: згадкі пра далёкія малечыя гады, багавейнасць у адносінах да маці і бацькі, шчырая павага да калег

па творчай працы, уражанні ад наведвання і ўвідавання чужаземшчыны і г.д. У маністычным выяўленні складаных жыццёвых працэсаў аўтара не папакнеш...

Чытаеш гэтыя старонкі і бачыш: аніколі паэт не схібіў, нідзе не даў падстаў усумніцца ў сваіх высокіх чалавечых, грамадзянска-патрыятычных пачуццях і прафесійных якасцях. Працуючы на пасадах галоўнага рэдактара часопіса “Полымя”, старшыні Саюза пісьменнікаў і старшыні Вярхоўнага Савета Беларусі, ён натуральна, знаходзіўся ў вядомым ідэалагемным полі, вымушаны быў дзеіць з аглядак і папраўкай на тагачасныя кампартыйныя цэнтры мудрасці. Але ў той жа час паэт бачыў і выяўляў

хібы і загану ў рабоце чыноўніка-бюракратычнага апарату, з яе нязменнымі атрыбутамі - бясконцымі нарадамі і пасяджэннямі, кантролем і забаронамі, знаходзіў у сабе мужнасці не згаджацца, перакорыць у вырашэнні шматлікіх прынцыповых пытанняў. Чаго варты, прыкладам, яго перадавенныя пасобіны Н. Арсеневай, сяброўскія ўзаемаадносіны з Л. Геніюш, ліставанне з П. Бітэлем, дапамога П. Мядзёлцы, заступніцтва ў вядомай эпапеі за маладых і таленавітых А. Разанава і В. Яраца... Як бы там ні было, ён заўсёды адчуваў над сабою ветразі беларускасці, востра ўсведамляў праблемы роднакультур'я і роднамоўя, стаўку рабіў на дабро і людскаванне.

Трапаную ўвазе чытачоў колькі старонак ды фрагментаў з "Дзённікаў" Максіма Танка, прысвечаных асэнсаванню надзвычайна актуальных на цяпер праблем захавання і развіцця залежаў спаконвечнай духоўна-маральнай спадчыны і традыцый народа, і найперш, вядома, беларускай мовы. Веру, пранікнёны голас выдатнага нацыянальнага песняра, які меў вялікую грамадскую вагу і духапад'ёмную моц уздзеяння на сэрцы заходніх беларусаў яшчэ "за польскім часам", спрычыніцца да належнай душэўна-светапогляднай выверкі і адмабілізаванасці іх шматлікасных сённяшніх нашчадкаў, дзяцей і ўнукаў, усіх насельнікаў прынёманскіх даляў.

*Мікола МІКУЛІЧ,
загадчык кафедры беларускай
літаратуры.*

МАКСІМ ТАНК Дзённікі (фрагменты)

2.11. 1954 г. Памыляецца нямецкі мовазнаўца Аўгуст Шляйхер, што мова нават адарванай ад штодзённага жыцця можа жыць. Гэтаму прэчаць факты. Зараз наша беларуская мова, жыцця крыніцы якой перакрыты іншамоўнай школай, прэсай, радыё, прапагандай і агітацыяй, - усё больш і больш адступае перад экспансіямі суседніх дзяржаўных моў, губляе свае пазіцыі і знікае. І гэта - у той час, калі вызвалюцца народы ад імперыялістычнага прыгнёту і адраджаюць сваю мову і культуру. А ў нас многіх і сёння абвіняюць у нацыяналізме, тады

калі стан беларускай мовы і культуры не можа не насцярожваць. Карабель, ватэрлінія якога на вагах ідзе ўглыб, патанае. А мы - "дзецці набата" (Рэнэ Шар) - маўчым.

29.12.1965 г. Сёлета з падпіскай на "Польмя" крыху лепш і перавалілі за шэсць тысяч. Усё роўна для нашай рэспублікі - тыраж мізэрны. Усе нашы кіраўнікі тлумачаць гэта рознымі прычынамі, хоць ведаюць, што галоўнае - у катастрофічным скарачэнні беларускіх школ і ў ненармальным становішчы з беларускай мовай у рэспубліцы.

6. IV. 1970 г. Ва ўсіх нас балючай стрэмкай у сэрцы сядзіць лёс роднай мовы. Пытанне гэта мяне непакоіць даўно, яшчэ з тых год, калі пачынаў пісаць свае першыя вершы і калі гэтыя вершы ў многіх выклікалі здзіўленне: - Глядзіце, ён піша на беларускай мове! Відаць, каб на кітайскай - усё было б нармальна.

10.10.1970 г. З жалем думаю, як нам, беларусам, не хапае нацыянальнай годнасці і самасвядомасці. Кажуць, гісторыя вучыць. Відаць, мы былі самымі адсталымі вучнямі, бо да гэтага часу нічому не навучыліся.

2.09. 1976 г. Мы - людзі, якія мелі айчыну, але доўга нам забаранялі вымавіць яе імя; мелі мову, але саромеліся назваць сваёй; мелі гісторыю, але баяліся прызнацца, што яна - наша.

12. 07.1978г. Колькі ў нас загінула гістарычных помнікаў! Не ўмеем даражыць сваёй спадчынай і беражна да яе адносіцца. А гэта пагражае нам застацца без роду, без племені.

21.11. 1979 г. Зноў атрымаў некалькі анкет. У адной з іх пытае аўтар: "Як гляджу на беларускую мову?" Я не спецыяліст, не вучоны. Мову сваю вучу за плугам і касой, у бацькоўскай хаце, на кірмашах, на фэстах, на вяселлях і хрэсьбінах, у бясконцых сваіх вандроўках па родным краі. Да мовы падыходзіў з эмацыянальнай старанай, з слухавой, зрокавай. І таму магу толькі сказаць як пісьменнік, што яе люблю. І хоць у роспачы за сённяшні яе стан, веру ў яе будучыню.

30.05.1982 г. Нацыянальны нігілізм многіх з нас зрабіў калекамі, як पोшасць, на працягу стагоддзяў апусташаючы культуру беларускага народа.

1.05.1986 г. Зараз, калі менш і менш ужываецца ў быту беларуская мова, слоўнікі, якія ў нас выдаюцца, нагадваюць помнікі на пагосце, якія зарастаюць травой. Гаварыў аб гэтым у ЦК.

І.І. Антановіч раіць схадзіць да Слюнькова, бо нельга пусціць на самацёк выкладанне ў школах беларускай мовы, што адбіваецца і на тыражах нашых кніг, часопісаў, газет. Страта культуры любога народа - страта агульная. Трэба схадзіць... Хоць я ўжо зняверыўся ў выніках гэтага хаджэння па муках.

13.07.1986 г. Войны, няспынная міграцыя (Усход - Запад, горад - вёска) страшэнна засмецілі нашу мову. А калі да гэтага дадаць і слабае яе вывучэнне ў школах, абыякавае стаўленне да яе газет, радыё, устаноў ад самых ніжэйшых, да самых вышэйшых, не прыходзіцца і дзівіцца, што яна ўсё больш і больш губляе свае непаўторныя якасці, мастацкія нормы, уласцівыя ёй узоры.

1.1. 1988 г. Не ведаю, як будзе з нашай мовай. Трэба, каб на ёй загаварылі ўсе, а не толькі пісьменнікі. Каб яна чуваць была ў штодзённым жыцці, бо асіміляцыя, як ракавыя метастазы. Пра нікла, закрунула самыя глыбінныя яе словатворчыя слаі.

30.5.1988 г. У нас катастрофічнае становішча з беларускай мовай. Усе нашы галашэнні на гэту тэму нікога не цікавяць. Неабходна, каб наша мова стала дзяржаўнай і гэта было ўзаконена ва ўсіх установах, у штодзённым жыцці.

5.7.1988 г. Вярнуўшыся з Масквы, адразу пайшоў на сустрэчу з гарадскім актывам. Пачуўшы, што я выступаю на беларускай мове, зал пачаў мяне спыняць апладысмантамі. Чаго можна чакаць ад такога партактыву? Прыкрае ўражанне засталася ў мяне ад гэтай сустрэчы. Самі забылі і народ адвучылі гаварыць на сваёй мове.

14.7.1994 г. Цікава, што ў нас ніхто да гэтага часу не займаўся такой з'явай, як дэкаланізацыя і ажыўленне нацыянальна-вызваленчых рухаў на свеце. А ўраган іх нарастаў даўно і асабліва я гэта адчуў яшчэ на сесіі ААН, прысвечанай гэтаму пытанню. Мы тады ратавалі за афрыканцаў (нат я выступаў), азіятаў. І я, помню, пытаў сам сябе: а як у нас? Зразумела, што становішча з мовай у Беларусі насцярожвала не толькі нас, але і нашых суседзяў. Прыкладам, што сацыялізм збіўся з дарогі: адно прапаведуе, а робіць зусім другое, робіць тое, што ў нас рабілі польскія, а потым - царскія, а зараз - свае "змагары" за дружбу народаў.

ИСТОРИЯ УЧИТ...

79 лет отделяют нас от забываемых дней 1917 года. Прошедшее - его героизм и драматизм - не может не волновать умы современников. История у нас одна, она необратима. "Даже боги не могут сделать бывшее не бывшим", гласит народная мудрость.

Упрощения всегда вредны. Тем более, когда это касается такого сложного и неоднозначного по своим последствиям явления, как Октябрьская революция. Да, критический взгляд на Октябрь не только понятен, но и необходим. Но проводившаяся десятилетиями безудержная иконизация ее вождей, масштабная фальсификация достижений за годы Советской власти, сокрытие обратной стороны революции, замалчивание уже давно существовавших уродливых явлений в обществе вызвали (да и не могли не вызвать) обратную реакцию. К тому же черной краской мазалась вся до-революционная Россия, что породило эффект бумеранга.

Но, как бы то ни было, нельзя согласиться с искаженным изображением Октября. Например, утверждениями, что это был узкий заговор. Или с тем, что большевистские лидеры, у которых не было никаких моральных принципов, умело воспользовались трудностями переходного периода и, в частности, приверженностью принципам демократии Временного правительства, полагавшегося на силу закона и волеизъявления масс, уважавшего договоры России со странами Антанты, а также политической наивностью масс, чтобы захватить власть и установить собственное царствование. Тем более смехотворны утверждения, будто Лениным руководило стремление отомстить за старшего брата. Можно и должно осуждаться бессудное убийство семьи последнего русского царя, но вряд ли подобает смотреть на Октябрь глазами династии Романовых, идеализировать последних. Ибо это противоречит истине, правде жизни. Нельзя игнорировать и тот факт, что социалистическая идея уже в течение столетий в разных видах прорастала в бытии человечества, в наше время ее практически формы воплощены, и успешно, в жизни многих стран.

Вместе с тем, как говорится, Платон мне друг, но истина дороже. Когда мы говорим о событиях Октября, на уме многих из

нас не столько прошлое, сколько настоящее и будущее. И это очень трудный вопрос. Надо постичь явление во всей его совокупности, противоречивости, извлечь уроки послеоктябрьского развития. Надо сохранить взгляд на историю как на непрерывный процесс. При всей горечи от несбывшихся надежд, несмотря на неслыханные жертвы, надо не позволить взять верх эмоциям над разумом, встать на путь тотального отбрасывания всего периода истории страны после Октября. Противником против этого может быть только правда.

Совершая экскурс в историю Октября, нельзя не поставить вопрос: случаен ли он? Нет, не случаен. Скорее даже закономерен в тех конкретно-исторических условиях.

Альтернативе Октября, кроме известных нам социальных причин национального фактора, в сильной мере содействовали, на мой взгляд, два обстоятельства. Во-первых, агрессивное-насильственная политическая культура российского революционного движения, выразителем которого в наибольшей степени стали большевики, и государственно-авторитарная политическая культура основной массы населения - с другой стороны. Блестяще осуществив захват власти в столице и тут же предложив стране программу радикальных перемен, большевики сразу же рекомендовали себя в глазах масс серьезной силой, способной на решительные действия. Не то что мягкотелое, пораженное параличом нерешительности Временное правительство. В кризисные времена сильная власть быстро находит своих сторонников...

Во-вторых, сыграла свою роль сильная идеалистическая тенденция в развитии общественной мысли страны, а также известный утопизм массового народного сознания. Но и марксисты, и прежде всего марксисты-ленинцы, к сожалению, просмотрели, не поняли формулу К. Маркса, характеризующую новое общество не как "состояние, которое должно быть установлено, не идеал, с которого должна сообразоваться действительность, а как "действительное движение, которое уничтожает теперешнее состояние". Обо всем этом писал в свое время Н. Бердяев. И произошло то, что и должно было произойти: пригнетельный для люмпенизированных масс социальный идеал марксизма,

кажущиеся простыми на удивление методы его осуществления посредством перераспределения власти и богатства по известной формуле "кто был ничем, тот станет всем" попали на исключительно благодатную российскую почву. Ожидание чуда - свойство нашего национального характера. В самом деле, если посмотреть на нашу историю 20 века, то перед глазами возникнет бесконечная вереница грандиозных программ, планов, намерений, решений и конкретных действий, которые можно расценить как сугубо или преимущественно утопические. Извольте, самые свежие примеры. Это "перестройка и ускорение", вера в возможность создания в считанные годы развитого машиностроительного комплекса; кавалерийская атака на пьянство и алкоголизм; решение жилищной проблемы к концу века. На очереди приватизация, ваучеризация и т.д. Но самая страшная иллюзия, как мне думается, заключается в том, что многие из нас полагают - нет, даже уверены, - что можно найти вариант сравнительно легкого выхода из нашего кризиса. Объективности ради следует сказать, что с Октябрем, как и с личностью Ленина, связано многое и разное. Это кровопролитная гражданская война, военный коммунизм и массовое насилие над крестьянами, и преступления против церкви, культуры, интеллигенции, и попытки осуществления мировой революции, создания мировой советской республики, социального рая на земле. Это и насаждение в обществе классовой вражды, разрыв с общечеловеческими ценностями, нигилизм в отношении правовых норм, демократии и ее институтов. Это и победа сталинской линии в национальном вопросе, следование, по сути, политике "великой и неделимой России". Наконец, это установление уже в первые годы Советской власти жесточайшей диктатуры. Но с Октябрем связано и многое другое, куда более светлое и позитивное. Это зарождение в широчайших массах великой надежды на скорый конец всякому гнету, их унижению и прозябанию, на победу правды и справедливости, на торжество разума, идей добра, всемирного братства людей. Это и появление конструктивных идей, в час-

тности, идеи многоукладной экономики, гражданского мира, мирного сосуществования Советского государства со странами противоположной системы...

Ценны, на мой взгляд, те идеи, которые длительное время питали революционную борьбу в России, так или иначе отвечая потребностям широких масс, и которые затем были воплощены в известных нам лозунгах: "Мир - народам!", "Фабрики - рабочим!", "Землю - крестьянам!" и т.д. Правда, лозунги, мы этому свидетели, во многом остались нереализованными...

Меня вместе с тем мучает одна мысль. Ради чего боролись талантливейшие революционеры, поставив себя вне официального общества, оставляя здоровье, а часто и жизнь в селках, стора, как Ленин, от интеллектуального перенапряжения? В конечном итоге ради того, чтобы человеку труда, всем людям, а не только привилегированному меньшинству, жилось хорошо. Поэтому, по моему глубокому убеждению, у классиков надо заимствовать не те или иные положения, выводы или высказывания, несущие на себе печать иных исторических условий, общественного знания, политического опыта иного времени, иного понимания социального идеала, человеческих ценностей, а их пафос борьбы за счастье людей. Когда совершался октябрьский переворот, никто не мог предположить, что капитализм со временем получит новые импульсы для своего развития. Тогда считалось, что революционное вторжение рабочего класса в господствующее отношение собственности (национализация банков, заводов, фабрик, железных дорог и т.д.) станет началом социалистической эры.

Октябрьская революция - событие мирового значения. В этом сходятся все - и друзья наши и индифферентные наблюдатели, и недруги. Ее современная оценка требует взвешенного, научного анализа, свободного от преходящих настроений и эмоций момента, от сталинских извращений и от новоявленных вполне сознательных попыток поставить критику Октября на политическую службу...

В. ЕГОРЫЧЕВ,
кандидат исторических наук.

Міжнародныя сувязі

Замежжа чакае студэнтаў

У кастрычніку наш універсітэт наведаў кіраўнік беларускага прадстаўніцтва Цэнтра міжнароднага абмену М.Л. Храпаў. Мэта яго паездкі да нас - даць падрабязную вычарпальную інфармацыю гродзенскім студэнтам, якія маюць рэальную магчымасць прывесці лепнія кніжкі за мяжой, аб умовах і геаграфіі мяркуюмых падарожжаў. Сапраўды, многія

студэнты універсітэта, выкарыстаўшы гэтую інфармацыю, змогуць папрацаваць за мяжой, зарабіць крыху грошай, а таксама шмат даведацца аб краіне, у якой яны пабываюць, удасканаліць сваё валоданне замежнай мовай, пашырыць кола сяброўства.

Анкеты і інфармацыя аб магчымых падарожжах ёсць у адзеле замежных сувязяў (галоўны корпус універсітэта, пакой 2086), а найбольш вычарпальны адказ на ўсе пытанні аб працы і адпачынку за мяжой студэнты універсітэта могуць атрымаць па мінскім тэлефоне 32-25-10.

Л. ЯРУНЦАВА.

Лекцыі чыталі прафесары з Італіі

Сёлетні лістапад для нашага універсітэта будзе багатым на візіты замежных партнёраў па Еўрапейскаму сумеснаму праекту ТЕМПУС-ТАСІС "Развіццё універсітэта як цэнтра рэгіянальнай палітыкі ў галіне адукацыі і навуковых даследаванняў". Менавіта ў лістападзе стане выдавочнай мэтагоднасць гэтай вялікай грунтоўнай працы нашага універсітэта сумесна з універсітэтам Турына (Італія) і Варвіка (Англія): завяршаюцца работы па папярэдняму праекту і чакаюцца вынікі ўдзелу ў конкурсе

па поўнаму сумеснаму Еўрапейскаму праекту, што дазволіць атрымаць і адпаведнае фінансаванне на яго ажыццяўленне. У апошнія дні кастрычніка наш Гродзенскі універсітэт прымаў дэлегацыю з універсітэта Турына. Нашымі гасцямі на гэты раз былі прафесары Вітэрыя Пастэрыс, Леанарда Фальдута і Джузепэ Марэлі.

Мэта іх прыезду да нас - гэта не толькі ўдзел у семінары па праграме ТЕМПУС-ТАСІС, - сказала ў гутарцы з нашым карэспандэнтам супрацоўнік аддзела замежных сувязяў Л.І. Ярунцова. Госці з Італіі чыталі лекцыі для нашых студэнтаў і нават правялі гарадскія семінары па бухгалтарскаму ўліку, маркетынгу, менеджменту і інфарматыцы.

Гродзенскі дыплом - у Кітай

Як наша газета паведамляла ўжо, мінулай восенню ва універсітэце быў створаны савет па абароне дысертацый на спавяданне вучонай ступені кандыдата юрыдычных навук. Тады ж, першымі ў Гродне, а не ў сталіцы і не за межамі рэспублікі, абаранялі кандыдацкія дысертацыі былыя нашы выпускнікі і аспіранты В.І. Леванец і В.Б. Шабанаў. Абодва рахталіся да абароны і працавалі над дысертацыямі пад кіраўніцтвам доктара юрыдычных навук, прафесара Г.А. Зорына.

І вось толькі ў гэтую восень, нарэшце, атрымалі яны свае доўгачаканыя дыпламы кандыдатаў.

У маі ва універсітэце адбылася чарговая абарона кандыдацкіх дысертацый. Абараняліся наш аспірант У.С. Соркін і навуковец з Мінска.

Зараз Г.А. Зорын рыхтуе да абароны дысертацыі яшчэ аднаго спавядальніка. Гэта наш гоस्ць з далёкага Кітая - Янь Цзуй Хуэй, намеснік дэкана юрыдычнага факультэта з горада Ухань, які займаецца ў нас па міжурадаваму пагадненню і ўпершыню ў гісторыі Кітая прыязе ў сваю краіну беларускі - гродзенскі - дыплом.

С. МУРЫНА.

Дар Брытанскага Савета

У той пахмурны кастрычніцкі надвечорак, самотны ад дробнай шэрані халоднага дажджу, усімі фарбамі вясёлкі радалі вока прыгожыя, яркія, неацэнныя па сваёй каштоўнасці кнігі, раскладзеныя ў самым прасторным пакоі ў доміку Элізы Ажэшкі. Тут, у аддзеле замежнай літаратуры абласной навуковай бібліятэкі імя Я. Карскага, ладзілася прэзентацыя новага паступлення літаратуры. Набытай не за сціплыя выдаткі з бюджэту, а перададзенай гораду Інфармацыйным цэнтрам Брытанскага Савета ў Мінску.

Збылася даўняя мара і ўвянчаліся гэтым скарбам намаганні дацэнта нашага універсітэта Людмілы Міхайлаўны Серады, каардынатары Брытанскага Савета па Гродзенскай вобласці. Яна і адкрыла ўступным словам урачыстае, адзначыўшы неардынарнасць падзеі, каштоўнасць падарунка, выказаўшы шчырую ўдзячнасць аташэ па пытаннях культуры пасольства Вялікабрытаніі ў Беларусі Наталлі Дземчанка і кансультанту Брытанскага Савета ў Мінску Людміле Андрэевай.

Са словамі падзякі і надзеяў на далейшае супрацоўніц-

тва выступілі начальнік упраўлення культуры аблвыканкама В.Ч. Брыкач, галоўны спецыяліст аддзела адукацыі гарвыканкама І.П. Сянкевіч, прафэсар па навуцы універсітэта С.А. Маскевіч, дырэктар абласной бібліятэкі С.І. Міхальчык, загадчыня аддзела замежнай літаратуры абласной бібліятэкі А.М. Іванова.

Больш як 300 кніг, прычым, найноўшых, у выдатным паліграфічным выкананні, аўдыёкасеты - усім гэтым скарбам змогуць карыстацца настаўнікі школ горада, выкладчыкі, студэнты, кожны, хто хоча лепш ведаць англійскую мову і гэту цудоўную краіну - Вялікабрытанію. Невялічкая, але змястоўная бібліятэка літаратуры ад Брытанскага Савета была ўручана і прадстаўнікам нашага універсітэта, канкрэтнай - факультэту замежных моваў, дзе яна найбольш патрэбная.

Для выкладчыкаў англійскай мовы вноу горада Наталія Дземчанка правяла семінар аб праблемах навучання пісьмоваму маўленню.

С. ІВАНОВА.

СВЕТ ПАБАЧЫЛІ, СЯБЕ ПАКАЗАЛІ...

Матэрыял гэты падрыхтаваны на падставе справаздач выкладчыкаў нашага універсітэта, якія вярнуліся з замежных камандзіровак. Чым яны займаліся там, што ўбачылі, што карыснае запісалі для сваёй працы, аб гэтым - лаканічныя радкі справаздач.

Дацэнт кафедры прыкладнай матэматыкі М.М. Іванову ў кастрычніку пабываў у Вышэйшай педагагічнай школе ў г. Альштэне, дзе прыняў удзел у нарадзе па стварэнні агульнай камп'ютарнай сеткі і ўключэнні яе ў сетку INTERNET. Разам з калегамі з Мінска, Вільноса, Калінінграда абмяркоўваліся арганізацыйныя і тэхнічныя дэталі праекта. Прынята рашэнне аб тым, што ёсць неабходнасць звярнуцца да фундаментараў з просьбай аб далейшым фінансаванні праекта. Дэталіная адпрацоўка праекта даручана Альштэнскай Вышэйшай педагагічнай школе. Вызначаны і агульныя выдаткі на ажыццяўленне праекта, складуць яны каля 800 тысяч долараў. Ёсць ужо і папярэдняя дамоўленасць аб фінансаванні праекта фондам Schtivung з Германіі.

Дацэнт кафедры тэарэтычнай фізікі А.В. Нікіцін у верасні быў камандзіраваны ў Варшаву, дзе прадстаўляў наш універсітэт на выставе "Навука і тэхніка Рэспублікі Беларусь". Выстава ў Варшаве праводзілася ў рамках пятага Міжнароднага семінара па навукова-тэхнічнай інфармацыі. На стэндзе Гродзенскага універсітэта

"Камп'ютарныя навучальныя праграмы" размясціліся камп'ютар з дэма-ролікамі і дэма-версіямі, рэкламныя матэрыялы - друкаваныя і на дыскетах. Дарэчы, Гродзенскі універсітэт - адзін з вноу нашай рэспублікі. На выставе былі прадстаўлены экспанаты інстытутаў Акадэміі навук Беларусі.

Старшы выкладчык кафедры агульнай фізікі Ю.А. Вайтукевіч пабываў на ярмарцы "ТЕСН-ЕХРО'96" у Беластоку. Тэматыка яе: "Тэлекамунікацыі; электроніка і электратэхніка; сродкі сувязі; камп'ютары і перыферыя; камунікацыйнае абсталяванне; праграмнае забеспячэнне". Аднаасова прайшлі і перамовы з шэрагам польскіх фірм, якія прапанавалі сучаснае абсталяванне і камплектуючыя для камунікацый.

Старшы выкладчык кафедры агульнай фізікі Н.Д. Стралкаў пабываў у ФРГ, у г. Іене ў інстытуце біяэхналогіі, дзе прымала ўдзел у шостае Міжнароднай канферэнцыі "Прымяненне лазараў у навуках і жыцці", выступіла з дакладам аб даследаваннях у рамках гэтай тэмы, яго абмеркавалі вучоныя з Расіі, Японіі, Германіі і іншых краін. Выкарысталася магчымасць, каб азнаёміцца з найноўшымі дасягненнямі дастасоўнага прыборабудавання на выставе агульнага прызначэння.

Старонкі справаздач фізікаў перагарнула С. БЕРАСТ.

“Наднёманскія галасы”: новыя імёны

Ужо знаёмы вам па мінулай публікацыі вершай Анатоль Брусевіч некалі не хацеў прызнаваць наймення “пачынаючы паэт”, аб чым нават быказаўся ў вершы:

Паэтаў пачынаючых няма,   Казаць вось так ня варта і ня трэба:
Як зорак пачынаючых ці неба.   Паэтаў пачынаючых няма.

Цалкам можна пагадзіцца з гэтай ідэяй, і, прадстаўляючы новыя імёны ў складзе “Наднёманскіх галасоў”, свядома іх так не называю, хоць паэты яны яшчэ зусім маладыя... Знаёмцеся!

Святлана ТАРАСАВА,
кіраўнік літаб’яднання.

Жоўты ліст на сухой і бязроднай зямлі,
Злая восень цябе абраніла,
Ты яе не прасі, ты яе не малі,
Каб яна цябе зноў ажывіла.
Калыхалі вятры, палівалі дажджы,
Колькі раз знемагаў ты ад смагі,
А цяпер вось - стары, на зямлі ты ляжыш,
І ніхто не звяртае ўвагі.
Колькі бачыў ты, ліст, за нядоўгі свой век
Гора, болю, пакут і кахання,
Колькі раз назіраў ты, як чалавек,
Развітаўшыся, йшоў на спатканне.
Колькі раз, плачучы, на галінцы вісеў,
Паглядаў у чужое акенца
І так моцна цяпла і пяшчоты хацеў,
Што не ведаў куды і падзецца.
Бога, сонца, людзей аб каханні маліў.
Каб пазнаць яго і...памерці,
А цяпер вось ляжыш на бязроднай зямлі
Як змярцвелае жоўтае сэрца...

Наталля Адамовіч,
I курс факультэта філалогіі.

РАВЕСНІКУ

Мова мая - мова Зямлі,
Той зямлі, што й цябе ўгадавала.
Мове маёй ты не хамі
Не ад цябе аднаго за вякі
Ёй, дарагой, перапала.
* * *
Нам не нужна была любовь...
Ты это знал... я знала тожэ...
Для нас вель во сто крат дорожэ
Свобода душ - не жар и кровь.
Два камня высекут іскры,
Но нікогда не загорятся -
И так же мы в свою пору
Соедініліся, чтоб расстаться...

* * *
Загляни в эту комнату, вечер,
Загляни на минутку, дружок.
На вопросы твои я отвечу,
 Попрошу, чтобы свечи зажег.
Пусть дорожку луна расстилает
Через гребни холодные вод,
Ярче свет...
Лишь тогда оживает
Жизни тайно: поток-хоровод.

Тацияна Грынцэвіч,
I курс факультэта філалогіі.

ЧАКАЮ ЦЯБЕ...

Такой, як Вясна,
заўсёды чаканай,
і сонечным промнем
з пяшчотай жаданай,
срабрыстай расой
на маленькім лісточку,
і мяккім сняжком
у марозную ночку,
духмянай травой,
на квяцістых абшарах...
І заўсёды такой -
непаўторнай, як мара!

* * *
По рисункам желтеющей павшей листвы,
Что кружилась в огне угасающих звезд
Одиноко бродил, унося тишину,
Предрасветный таинственно-сказочный дождь.
Он смывал тишину с угасавших зарниц
И на мятой ковер уложил молча ночь.
И, смотря на печаль улетающих птиц,
Боль скрывая, грустил, этот утранный дождь.
Он встречал тихий взгляд самой яркой звезды,
Растворяясь в лучах переливом огня.
Торопливо роняя забытые сны,
Дождь укрылся в рисунке осеннего дня.
... Но листая сюжет молчаливой травы,
Не встревожь мягкий звук всей опавшей листвы...

Дзмітрый Матусевіч,
II курс факультэта філалогіі.

Студэнцікі “капуснік”

МІЖ РАДКОЎ КАНСПЕКТАЎ

Жудасныя часіны: студэнты не жадаюць ні вучыцца, ні жаніцца.

* * *

Калі зусім нічога не ведаеш, ёсць аб чым падумаць.

* * *

Іронія студэнцтва: стыпендыю пусціць па ветру асабліва ўмеюць тыя, хто яе не атрымлівае.

* * *

Будучы педагог не стараўся назапашваць веды: усё роўна іх трэба будзе дадаваць іншым.

* * *

На дробязі жыцця, на жаль, расходуецца ўвесь заробак.

* * *

Самыя прыемныя выклічэнні з праваў тыя, якія не трэба вучыць.

* * *

Студэнцкае жыццё прыгожае і без экзаменаў.

* * *

Стыпендыя - мара многіх студэнтаў, подпіс у залікоўцы - усіх.

* * *

Дні лічаць да экзаменаў, стыпендыя - пасля экзаменаў, а студэнтаў - вясной.

* * *

Што не зразумеў на лекцыях, зразумееш на экзамене.

* * *

Цікава, якія кашмары сніліся людзям тады, калі не было дзяржаўных экзаменаў?

* * *

Калі ён, нарэшце, вылецеў з універсітэта, усе зразумелі, што ён за птушка.

* * *

Дыплом ёсць, трэба падумаць і аб прызванні.

Калектыву кафедры Беларускай літаратуры выказвае глыбокае спачуванне старшаму выкладчыку Лебядзевічу Дзмітрыю Мікалаевічу з прычыны напаткаўшага яго вялікага гора - смерці бабулі.

Рэдактар
С. МУРЫНА
Камі'ютарная вёрстка
Ю. РАДСА
Камі'ютарны набор
М. ВЕРСТАК

Аўтары надрукаваных матэрыялаў адказваюць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактаў, цытатаў, эканамічных даных, асабістых імёнаў, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, каб у матэрыялах не ўтрымлівалася даных, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не падзяляючы пункту гледжання аўтара.

Наш адрас: 230023, г. Гродна, вул. Ажэшкі, 22, пакой 404.

44-72-97

Газета выходзіць адзін раз у месяц.
Аб'ём - 1 друк. арк.

Здадзена ў набор 23.10.96

Заказ 78

Наклад 500 асобнікаў.

Газета набрана, звярстана і аддрукавана на тэхніцы выдавецкага аддзела Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта.

Рэгістрацыйнае пасведчанне № 519.

Заснавальнікі: Гродзенскі дзяржаўны ўніверсітэт імя Янкі Купалы.